

5. Gıda Güvenliđi Kongresi

GIDA ve KİTLE İLETİŐİMİ

Dr. Neslihan ALPER

Gıda Kontrol ve Laboratuvarlar Dairesi Başkanı

GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĐÜ

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI

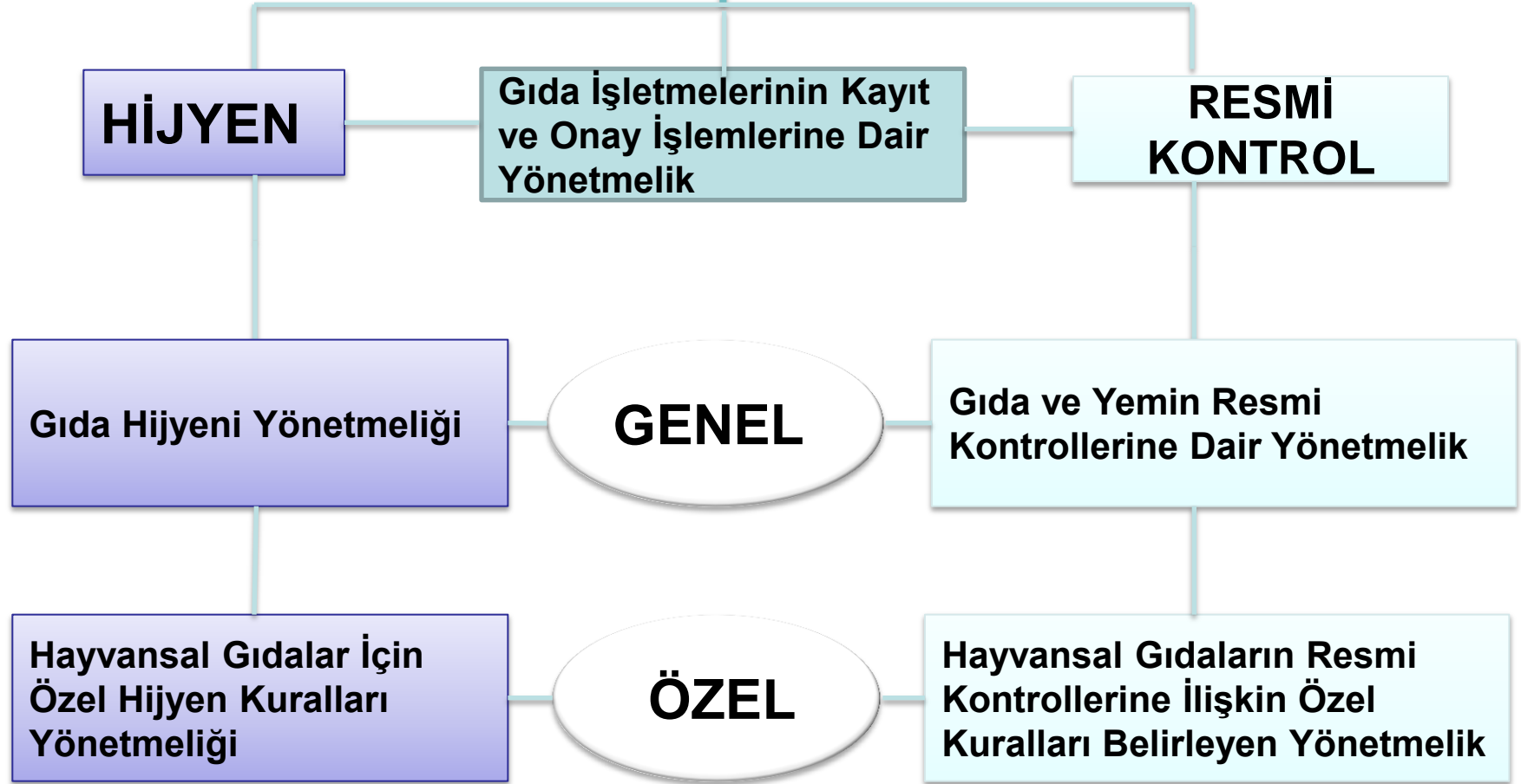

GIDA MEVZUATI

Gıda Güvenilirliği Politikamız...

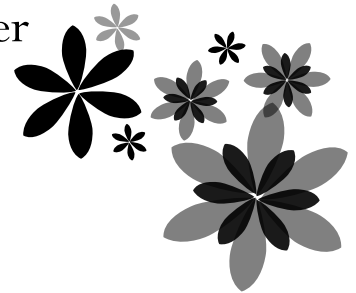
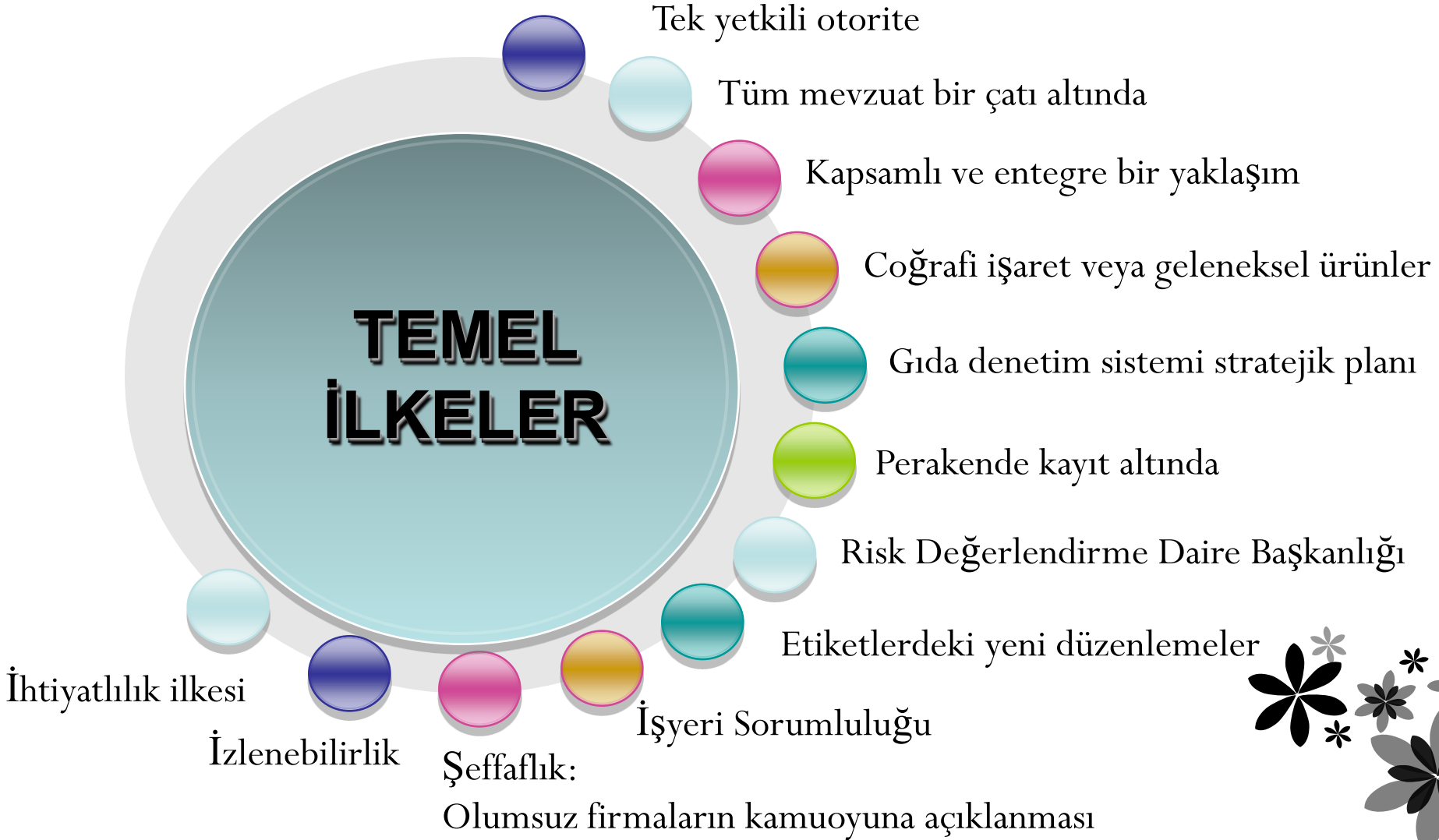

5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu

5996 SAYILI KANUNUN YANSIMALARI

GIDA MEVZUATINDA TÜKETİCİ

5996 SAYILI KANUN

- **Tüketici menfaatlerinin** korunması **5996** sayılı Kanun'un amaçları arasındadır.
- Gıdanın insan sağlığına zararlı olup olmadığının belirlenmesinde; tüketenin sağlığı üzerinde ani, kısa veya uzun vadede oluşturabileceği muhtemel etkileri yanında, gelecek nesiller üzerindeki etkileri, birikerek artan muhtemel toksik etkileri ve belirli **tüketici gruplarının özel sağlık hassasiyetleri** de dikkate alınır.
- Gıda ve yem işletmecisi, ürünün toplanması gerektiğinde, toplanma nedeni hakkında **tüketiciyi veya kullanıcıyı doğru ve etkin olarak bilgilendirmek** ve gerekli hâllerde, insan sağlığını korumaya yönelik alınacak tedbirlerin yeterli olmaması durumunda, **tüketicie veya kullanıcıya ürünün iadesi için çağrıda bulunmak** zorundadır.

- **Bakanlık, tüketicilerin azamî seviyede korunması amacıyla,** gıda ve yem ile ilgili genel ve özel hijyen esasları ile tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları ilkelerine dayalı düzenlemeleri, resmî kontrollerin yapıldığını belirten sağlık işareti, tanımlamaya ilişkin işaretlemeler ve izlenebilirlikle ilgili diğer özel düzenlemeleri kapsayan hijyen esaslarını belirler.
- Gıda ile ilgili özel mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, gıdanın ve yemin şekli, görünümü, ambalajı, kullanılan ambalaj malzemesi, tasarlanma ve sergilenme şekli, her tür yazılı veya görsel basın aracılığı ile sunulan bilgi dâhil, etiketlenmesi, tanıtımı, reklâmı ve sunumu tüketiciyi yanıltıcı şekilde yapılamaz.

Bu hususlara aykırı hareket eden

Üretim yerlerine 14.649

Perakende işyerlerine 1.463

İDARÎ PARA CEZASI VERİLİR

Fiilin, **ticarî reklâm, ilân veya etiket yoluyla** gerçekleşmesi hâlinde **4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.**

Etiketteki beyan bilgileri ile **içeriğinin ve analitik değerlerinin** uymaması hâlinde

7.323 ₺

İDARÎ PARA CEZASI VERİLİR

DOĞRU BİLGİLENDİRMEYE İLİŞKİN KURALLAR

1) Gıdanın etiketlenmesi; Gıdanın nitelikleri; özellikle de doğası, kimliği, özellikleri, bileşimi, miktarı, dayanıklılığı, menşe ülkesi, imalat veya üretim metodu açısından,

- Gıdanın **sahip olmadığı etkilere veya özelliklere atıfta bulunarak,**
- Tüm benzer gıdalar **aynı niteliklere sahip olduğu halde,** belli bir gıdanın **özel niteliklere sahip olduğunu ileri sürerek** ve özellikle **belirli bileşenler ve/veya besin öğelerinin varlığını veya yokluğunu özel olarak vurgulayarak,**
- Gıdanın bileşiminde doğal olarak bulunan bir öğe veya gıda da normal olarak kullanılan bir bileşen farklı bir öğe veya farklı bir bileşen ile ikame edildiği halde, **görünüş, tanımlama veya resimli gösterimler vasıtasıyla söz konusu gıdada o öğenin veya o bileşenin varlığını ima ederek,**

YANILTICI BİÇİMDE OLAMAZ.

2) Gıdanın etiketlenmesinde, verilen bilgilerin **doğru, açık ve tüketici için kolay anlaşılabilir olması** sağlanır.

3) Gıdanın etiketlenmesinde, özel beslenme amaçlı gıdalar ile ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, o gıdanın bir hastalığı önleme, tedavi etme veya iyileştirme özelliğine sahip olduğunu bildiren veya böyle özelliklere atıfta bulunan ifadeler yer alamaz.

4) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda yer alan hükümler;

- Gıdanın reklâmı,
- Gıdanın tanıtımı;

özellikle de şekli, görünüşü veya ambalajı,

kullanılan ambalaj malzemesi,

düzenlendiği biçim ve sergilenme şekli,

İÇİN DE UYGULANIR.

SORUMLULUKLAR

1) Gıdayı kendi adı veya ticari unvanı altında pazarlayan **gıda işletmecisi**, **gıdanın etiketlenmesinden sorumludur**. İthal edilen gıdanın etiketlenmesinden ise **ithalatçı sorumludur**.

2) Gıdanın etiketlenmesinden sorumlu olan gıda işletmecisi, **zorunlu etiket bilgilerinin** gıda da bulunmasını ve doğruluğunu sağlar.

3) Gıda işletmecileri, **son tüketiciye** yönelik olan veya toplu tüketim yerlerine arz edilecek olan hazır ambalajlı olmayan gıdalar ile ilgili olarak, gerektiğinde zorunlu etiket bilgilerinin son tüketiciye sunulmasını sağlamak amacıyla gıdayı alan gıda işletmecisine aktarılması gereken bilgileri sağlar.

BESLENME VE SAĞLIK BEYANLARI

1) Beslenme ve sağlık beyanları, Yönetmelik hükümlerine uymak kaydıyla, piyasaya arz edilen **gıdaların etiketi, tanıtımı** ve reklâmında kullanılabilir.

Beslenme ve sağlık beyanlarının kullanımı;

- Belirsiz, yanlış veya yanıltıcı olamaz.
- Diğer gıdaların beslenme yönünden **yeterliliği** ve/veya **güvenilirliği** konusunda **şüpheye** neden olacak şekilde olamaz.
- Belirli bir gıdanın **aşırı tüketimini teşvik** edecek şekilde olamaz.
- **Yeterli ve dengeli beslenmenin**, genelde besin öğelerini uygun miktarlarda sağlayamayacağını belirtecek, ileri sürecek veya ima edecek şekilde olamaz.
- Tüketicide **endişeye** neden olabilecek biçimde; **yazılı, resimli, grafik** veya **sembolik gösterimler** vasıtasıyla vücut fonksiyonlarındaki değişiklere atıfta bulunacak şekilde olamaz.

2) Beslenme ve sağlık beyanları, kullanım talimatına göre **tüketime hazır** hale getirilen gıdayı temel alacak şekilde kullanılır.

SAĞLIK BEYANLARI

1) Aşağıdaki sağlık beyanlarına **kesinlikle izin verilmez**:

- **Gıdanın tüketilmemesi durumunda** sağlığın olumsuz etkilenebileceğini ileri süren beyanlar;
- Kilo kaybının **miktarına** veya **oranına** atıfta bulunan beyanlar;
- Doktorların veya sağlıkla ilgili meslek mensuplarının **tavsiyelerine atıfta** bulunan beyanlar;
- Bakanlıkça izin verilen durumlar hariç olmak üzere; tıp, beslenme veya diyetetik ile ilgili **meslek örgütleri** ve sağlıkla ilişkili **hayır kurumlarının tavsiyeleri** veya bu örgütler ve kurumlar tarafından verilen **desteklere atıfta** bulunan beyanlar.

RESMİ KONTROLLER VE İDARİ YAPTIRIMLAR

Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik

Resmi Gazete
Tarihi: 17/12/2011 Sayısı: 28145

11 Bölüm

44 Madde

1 Adet Ek

Yurtiçi
İthalat
İhracat

Resmi Kontrol
Usul ve Esasları

İzlenebilirlik
ve
Sorumluluklar

Kriz Yönetimi
ve İhtiyati
Tedbirler

Resmi
Kontrollerin
Finansmanı

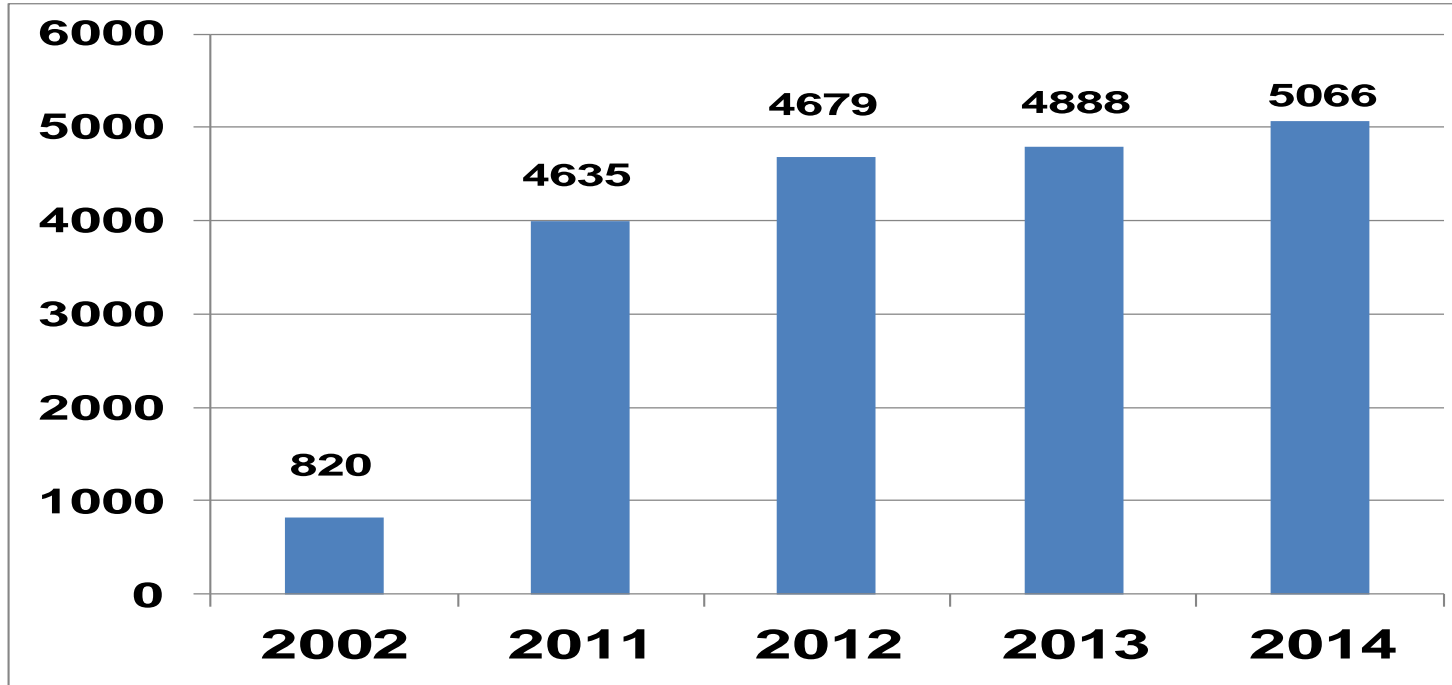
Kontrol
Planları ve
Yıllık Rapor

Yönetmelik kapsamındaki gıda ve yem işletmelerinin resmi kontrolleri, Kanunun ekinde yer alan Ek-2 sayılı listeye uygun olarak kontrol görevlisi tarafından gerçekleştirilir.

Veteriner Hekim, Ziraat Mühendisi, Gıda Mühendisi, Su Ürünleri Mühendisi, Balıkçılık Teknolojileri Mühendisi, Kimyager, Kimya Mühendisi, Eczacı, Orman Mühendisi ve Orman Endüstri Mühendisi

Kontrol Görevlisi Sayısı (Gıda Kontrollerinde Aktif Çalışan)

Tarla, bağ, bahçe, ahır, ağıl denetimleri gibi birincil üretime yönelik denetimlerde çalışan kontrolör sayısı ise 26.000'i bulmaktadır.

KONTROL GÖREVLİSİ

- 1 Kanun hükümleri doğrultusunda resmi kontrolleri yapar, kontrol sonucuna göre her türlü etkiden ve çıkar ilişkisinden uzak, tarafsız, objektif ve bağımsız olarak karar alır.
- 2 Kanunla kendisine verilen yetkiler çerçevesinde idarî yaptırımları uygulamaya yetkilidir.
- 3 Kanun kapsamındaki her yere kontrol amacıyla girebilir ve numune alabilir.
- 4 Resmi kontroller sırasında yalnızca mevzuata uygunsuzluğun tespiti ve adli mercilere delil olarak sunmak amacıyla fotoğraf ve/veya video çekimi yapabilir.

RESMİ KONTROLLER

- İzleme,
- Gözetim,
- Doğrulama,
- Tetkik,
- Denetim,
- Numune alma ve analiz vb.

UYGULAMALARI KAPSAR

RESMİ KONTROL NEDENLERİ

- Rutin Denetim (**RİSK ESASLI**)
- Hızlı Uyarı Bildirimi
- İhbar ve Şikâyet
- İzleme
- İzlenebilirlik
- Numune Alma
- Takip Denetimi
- Diğer

DENETİM SIKLIĞI BELİRLENİRKEN;

- İşletme kategorisi,
- İl Müdürlüklerinin geçmişte yapmış olduğu denetimlerden elde ettiği bilgiler,
- İşletmenin otokontrol program uygulamaları,
- İşletmenin hijyen yönetimi

puanlama yöntemiyle değerlendirilir.

İDARİ YAPTIRIMLAR

5996 sayılı Kanun' la belirlenmiş tüm yaptırımlar doğrudan ve dolaylı olarak tüketici menfaatlerinin korunması **amacına hizmet etmektedir.**

- Mülkiyetin kamuya geçirilmesi,
- İdari para cezası,
(38.400 ₺' ye kadar varan)
- Piyasadan toplatma,
- Ürünlere el koyma,
- Etiket bilgileri mevzuata uygun hollere getirilinceye kadar ürünlerin satışını durdurma,
- Faaliyetten Men
- Cumhuriyet Savcılığına Suç Duyurusu

İDARİ YAPTIRIMLARI UYGULANMAKTADIR

ALO 174 GIDA İHBAR VE ŞİKAYET HATTI

Alo 174 Gıda İhbar ve Şikayet hattı 14 Şubat 2009 tarihinde 25 Vatandaş Temsilcisi ile İstanbul-Ümraniye'de hizmet vermeye başlamıştır.

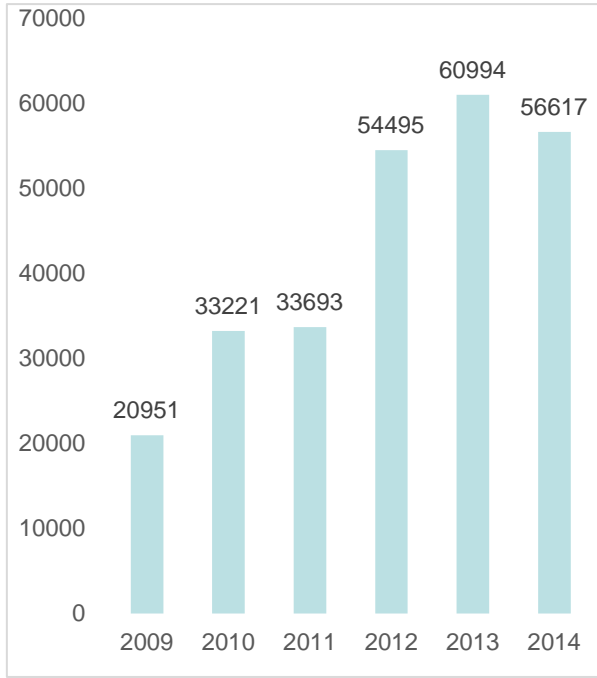
PROJENİN AMACI

- Gıda ile ilgili her türlü konuda başvuruları etkin ve en hızlı şekilde çözüme kavuşturmak,
- Gıda konulu hizmetlere ilişkin çağrılarını, tek bir merkez tarafından kontrolünü sağlamak,
- Başvurular için 7 gün 24 saat ulaşılabilmesine aracı olmak,
- Elektronik ortamda iletilen başvuruların takibini kolaylaştırmak,
- Vatandaş memnuniyetini üst seviyede tutmak amacıyla kurulmuştur.

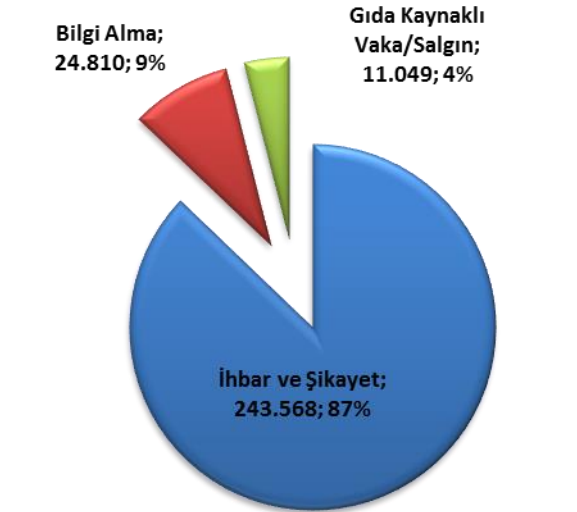
ALO 174 GIDA GEÇERLİ BAŞVURU SAYISI

- 1.407.617 çağrı geldi, 278.806 kayıt altına alındı, 276.876 adedi cevaplanmıştır.
- Başvuru sonrası yapılan denetimlerde %12 oranında cezai işlem uygulanmıştır.

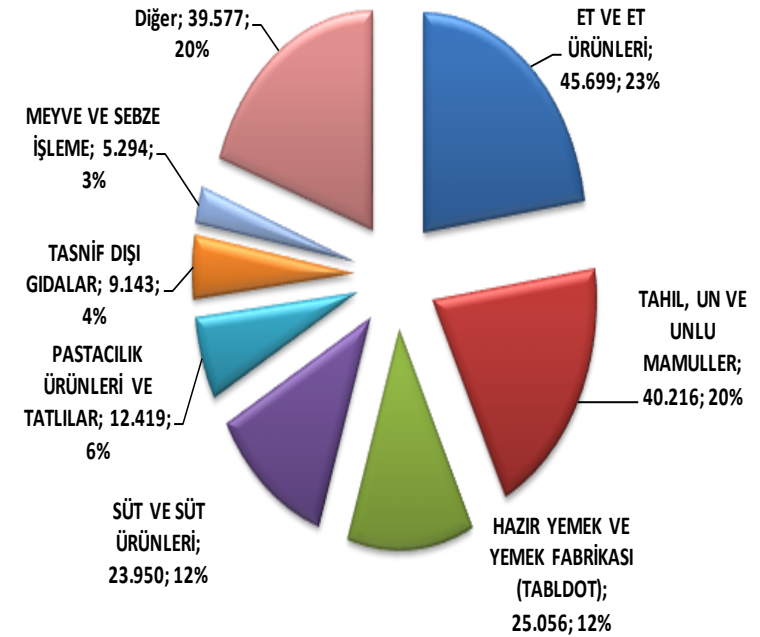
Şekil 1- Başvuru sayısı

Başvuru Türlerine Göre Dağılım

Şekil 2- Başvuru dağılımı

ÜRÜN GRUPLARINA GÖRE BAŞVURU DAĞILIMI

Şekil 3- Başvuru nedeni

TİCARİ REKLAM VE İLAN YAPTIRIMLARI (Tüketiciyi Yanıltma Durumunda)

Basın ve yayın organlarında
gıdalarla ilgili yapılan reklamlar
(Radyo, televizyon, gazete, dergi, internet vb.)

- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (6502 sayılı Kanun)
- İdari Para Cezası
- Reklam Durdurma
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (6112 sayılı Kanun)
- İdari Para Cezası
- İdari Tedbir
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (5651 sayılı Kanun)
- Erişimin Engellenmesi
- Güvenli İnternet Hizmetine dahil edilmesi
- İçerik Filtreleme

KAMUOYU PAYLAŞIMLARI

5996 SAYILI KANUN İLE

- Bakanlık, uygun gördüğü hâllerde yapılan kontroller sonucunda **sahip olduğu bilgileri**, kamuoyunun bilgisine sunabilir. (Madde 31 Fıkra 6)

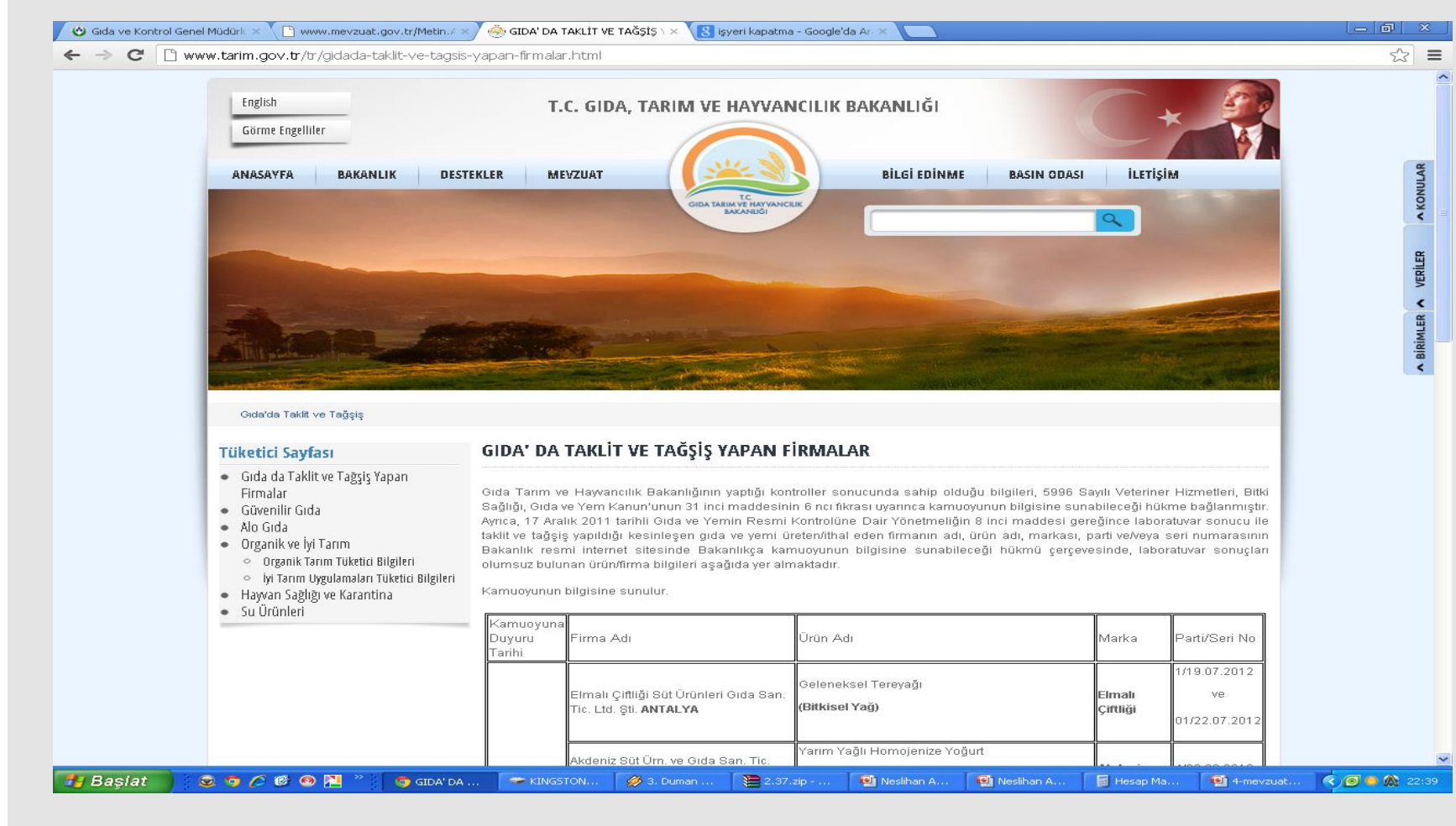
GIDA VE YEMİN RESMÎ KONTROLLERİNE DAİR YÖNETMELİK İLE

Bakanlık resmi kontrollerle ilgili faaliyetlerin üst düzeyde şeffaflık ile yürütülmesini temin eder. Bakanlık;

- Aşağıdaki bilgileri, Bakanlık **resmî internet sitesinde** duyurmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunar:

- 1) Onaylı ve kayıtlı işletmeler,
- 2) Onayı askıya alınan işletmeler,
- 3) Onayı iptal edilen işletmeler,
- 4) Bakanlıkça faaliyeti durdurulan kayıtlı işletmeler,
- 5) Laboratuvar sonucuyla **taklit veya tağşiş** yapıldığı kesinleşen gıda ve yemi üreten/ithal eden firmanın adı, ürün adı, markası, parti ve/veya seri numarası,
- 6) **Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye** düşürecek şekilde **bozulmuş, değiştirilmiş** gıdaları üreten ve/veya satan firmanın adı, ürün adı, markası, parti ve/veya seri numarası.

Şeffaflık ve gizlilik

The screenshot shows the official website of the Ministry of Agriculture, Forestry and Climate Change of the Republic of Turkey. The page is titled "GIDA' DA TAKLİT VE TAĞŞIŞ YAPAN FİRMALAR" (Firms that Imitate and Label in Food). The page features a navigation menu with options like "ANASAYFA", "BAKANLIK", "DESTEKLER", "MEVZUAT", "BİLGİ EDİNME", "BASIN ODASI", and "İLETİŞİM". A search bar is visible in the top right. The main content area includes a "Tüketici Sayfası" (Consumer Page) with a list of links and a "GIDA' DA TAKLİT VE TAĞŞIŞ YAPAN FİRMALAR" section. This section contains a paragraph explaining the government's commitment to transparency and a table listing the firms and their products.

Tüketici Sayfası

- Gıda da Taklit ve Tağşış Yapan Firmalar
- Güvenilir Gıda
- Alo Gıda
- Organik ve İyi Tarım
 - Organik Tarım Tüketici Bilgileri
 - İyi Tarım Uygulamaları Tüketici Bilgileri
- Hayvan Sağlığı ve Karantina
- Su Ürünleri

GIDA' DA TAKLİT VE TAĞŞIŞ YAPAN FİRMALAR

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yaptığı kontroller sonucunda sahip olduğu bilgileri, 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanun'unun 31 inci maddesinin 6 ncı fıkrası uyarınca kamuoyunun bilgisine sunabileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca, 17 Aralık 2011 tarihli Gıda ve Yemin Resmî Kontrolüne Dair Yönetmeliğin 8 inci maddesi gereğince laboratuvar sonucu ile taklit ve tağşış yapıldığı kesinleşen gıda ve yemi üreten/ithal eden firmanın adı, ürün adı, markası, parti ve/veya seri numarasının Bakanlık resmî internet sitesinde Bakanlıkça kamuoyunun bilgisine sunabileceği hükmü çerçevesinde, laboratuvar sonuçları olumsuz bulunan ürün/firma bilgileri aşağıda yer almaktadır.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.

Kamuoyuna Duyuru Tarihi	Firma Adı	Ürün Adı	Marka	Parti/Seri No
	Elmalı Çiftliği Süt Ürünleri Gıda San. Tic. Ltd. Şti. ANTALYA	Geleneksel Tereyağı (Bitkisel Yağ)	Elmalı Çiftliği	1/19.07.2012 ve 01/22.07.2012
	Akdeniz Süt Ürn. ve Gıda San. Tic.	Yarım Yağlı Homojenize Yoğurt		

RESMİ KONTROL SONUÇLARININ KAMUOYU İLE PAYLAŞILMASI

2012-2015 Yılları arasında değişik dönemlerde 15 defa kamuoyuna açıklama yapılmıştır.

Bu açıklamalarda toplam 283 firmanın 540 farklı parti ürünü kamuoyuna duyurusu yapılmıştır.

ÜRÜN	FİRMA SAYISI	PARTİ SAYISI
Süt ürünleri	99	231
Et Ürünleri ve Toplu Tüketim	95	107
Bal	34	80
Gıda Takviyeleri	36	71
Bitkisel Yağ	5	11
Enerji İçeceği	4	9
Kahve	6	6
Yerfıstığı /Fıstık Ezmesi	6	6
Alkolsüz İçecekler	4	5
Çikolata	2	5
Baharat	4	4
Bulgur	4	4
Tahin	1	1
TOPLAM	283	540

Web bilgilendirme takvimi

- Genel Müdürlük çalışmalarını ile ilgili belirli dönemlerde kamuoyunun bilgilendirilmesi için basın bildirimleri
- Genel Müdürlük Yıllık Faaliyet Raporu

Problem

Konusunda uzman olmayan kişiler tarafından “Popüler olmak adına“ medya aracılığıyla inanılması güç, bilimsellikten uzak bilgiler verilerek toplumda kafa karışıklığı oluşturulan

- yüzeysel,
- tamamen doğru olmayan,
- bilimsel olmayan,
- kanıtlarla ortaya konulmamış,

bir takım **yorumların**, "bilgi" olarak sunulması ve mutlak doğru olduklarının iddia edilmesi.

-

Bu tür bilgilerin; detaylı, tamamen doğru ve bilimsel olan dokümanlardan daha fazla olması...

Medyada Bilgi Kirliliđi konulu Kamu ve sektör Toplantıları

GTHB Gıda ve Kontrol GM

GTB Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi GM

RTÜK

SB Halk Sağlığı Kurumu

TGDF

Sektör Temsilcileri

KAMU SPOTLARI

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından televizyon ve/veya radyo yayın hizmeti veren medya hizmet sağlayıcıları aracılığı ile yayınlanan bilgilendirici ve eğitici nitelikteki film ve sesler ile alt bantlar:

- Takviye edici gıdalar
 - Soğuk zincir (Dondurulmuş ve soğutulmuş gıdaların muhafaza koşulları)
 - Mangal (Çapraz kontaminasyonun önlenmesi)
 - Hayvanların aşılama
 - Hayvanların küpelenmesi, konularını içermektedir.
- Bu kamu spotları yoluyla tüketicilerin bilinçlendirilmesi ve üreticilerin de Bakanlığın destekleme ve uygulamalarından haberdar olmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

SONUÇ

Gıda güvenilirliği konusunda üretici ve tüketici birlikleri, meslek odaları, sektör ve ilgili kurumlarla **işbirliğinin geliştirilmesine** önem verilmektedir.

Gıda güvenilirliği ve sağlıklı beslenme konularında toplum olarak tek tek herkesin sorumlulukları bulunduğundan; **devlet, üretici ve tüketicinin hep birlikte ortak çalışmasının** çok önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

neslihan.alper@tarim.gov.tr

TEŞEKKÜRLER.

www.tarim.gov.tr

